

передбачає високу гнучкість у процесі здійснення такої децентралізації, самостійність суб'єктів регіональної політики в розв'язанні поставлених завдань у сфері соціального буття, їх постійну готовність до соціальних новацій. Головне завдання централізованого управління має полягати передусім у забезпеченні умов для повноцінної вільної соціальної діяльності різноманітних суб'єктів соціальної політики, і насамперед окремої особистості, у налагодженні механізму вільного вияву й реалізації волі людей, які живуть у регіонах, у сфері економічних, соціальних відносин, їхньої творчої самодіяльності.

Досить тісно з завданнями соціальної політики пов'язані і інтереси регіональних бізнес - еліт. По - перше, їхнє становище безпосередньо залежить від соціального становища в регіоні (щонайменше, від рівня споживчого попиту, але, зазвичай, і від електоральних настроїв, через зрощування ділової та політичної еліти на місцях). По-друге, регіональні та місцеві еліти, як правило, розвиваються на базі місцевого виробництва, орієнтованого передусім на споживчий ринок, який, знову ж таки, визначається рівнем доходів та соціальним становищем населення. Тому соціальні орієнтири місцевого рівня мають досить конкретний та визначений характер. Держава як координуючий суб'єкт соціальної політики, зосереджуючись на ключових, найбільш глобальних і кардинальних проблемах регулювання процесів соціального буття, зокрема на реалізації (і фінансовому забезпеченні) загальнонаціональних соціальних програм, основні функції, що пов'язані з виконанням багатогранних, конкретних завдань соціальної політики, має передати місцевим і регіональним органам. Активна соціальна політика має бути спрямована і на дійову підтримку місцевих потенційно активних, підприємливих громадян, на створення умов для їхньої творчої соціально-економічної активності, розширення соціального простору й свободи саморегуляції та самореалізації їхнього потенціалу.

ПРОБЛЕМИ ПОБУДОВИ ЕФЕКТИВНОГО МЕХАНІЗМУ УПРАВЛІННЯ КОМУНАЛЬНИМИ ПІДПРИЄМСТВАМИ НА ЗАСАДАХ ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА

О. В. ДИМЧЕНКО, д-р екон. наук, проф., завідувач кафедри економіки підприємств, бізнес-адміністрування та регіонального розвитку

О. Б. КАЙДАННИК, аспірантка кафедри економіки підприємств, бізнес-адміністрування та регіонального розвитку

Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова, м. Харків

Міжнародний та вітчизняний досвід, накопичений протягом останніх 15 - 20 років, свідчить, що одним з основних механізмів розширення ресурсної бази та мобілізації невикористаних резервів для економічного розвитку, підвищення ефективності управління державною і комунальною власністю є державно-приватне партнерство (ДПП). Таке партнерство являє собою відносно

нове явище в світовому господарстві, що відображає процеси розширення і ускладнення форм взаємодії держави та бізнесу.

Критичний рівень зносу інженерних комунікацій (систем теплопостачання, водопостачання та водовідведення) потребує значних капітальних вкладень у реконструкцію і модернізацію основних фондів. При цьому державно-приватне партнерство означає не тільки залучення приватного сектора у фінансування інвестиційних проектів, окупність яких буде здійснюватися на основі доходів, отриманих від експлуатації комунальної інфраструктури, але також залучення знань та управлінського досвіду приватного сектора для більш ефективного управління об'єктами комунальної інфраструктури.

Важливі елементи діяльності приватної компанії в житлово-комунальній сфері включають:

1. Свободу в підвищенні ефективності та зниженні витрат для збільшення рентабельності і генерування коштів на фінансування капіталовкладень;

2. Забезпечення ефективності капіталовкладень в об'єкти інфраструктури;

3. Свободу у встановленні тарифів на конкурентному рівні, який забезпечує рівень доходів, достатній для покриття витрат і отримання прибутку в обсязі, що дозволяє здійснювати нові капіталовкладення;

4. Свободу в здійсненні безпосередньої взаємодії зі своїми споживачами.

Мета партнерства для сторін дещо розрізняється. Метою органів місцевого самоврядування при укладанні договору з приватним оператором є отримання максимальних соціально-економічних вигід від реалізації проекту при мінімізації бюджетних вкладень. Приватний сектор має на меті максимальне збільшення свого доходу, а також підвищення рентабельності вкладеного капіталу.

При поділі ризиків між учасниками державно-приватного партнерства необхідно керуватися наступними принципами:

- Ризик, що приймається, повинен покриватися, тобто кількість прийнятих партнером ризиків має дорівнювати вигоді, що отримується ним з проекту;
- Ризик повинен покриватися тим, хто може покрити його з найменшими витратами.

Аналізуючи можливе співвідношення регуляторних механізмів (ринкових і державних) у житлово-комунальній сфері України, можна стверджувати, що найбільш масштабною та сприятливою є наступна модель: наявність публічної власності, наприклад, на системи водопостачання, водовідведення, теплопостачання і приватне управління цими системами. Така концепція дозволяє розвивати конкуренцію за ринок в умовах природної монополії комунальної сфери.

Реформування таких складових житлово-комунального механізму, як ціноутворення, фінансування і управління, визначає стійкий стан даної сфери. Зміна цього середовища в житлово-комунальній сфері, що полягає у введенні

нових організаційно-правових форм управління і функціонування (ДПП), здатне зробити галузь більш привабливою у розрізі залучення інвестицій та створити більш сприятливі умови для переходу комунальних підприємств на самоокупність.

ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМИ РЕАЛІЗАЦІЇ РЕГІОНАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ РЕФОРМУВАННЯ ЖКГ

С. І. ШТЕФАН, старший викладач кафедри економічної теорії Харківського національного університету міського господарства імені О. М. Бекетова, м. Харків

Житлово-комунальне господарство представляє одну з пріоритетних галузей. Вирішення проблем, пов'язаних із забезпеченням життєдіяльності регіону стоїть в числі першочергових завдань і потребує суттєвого реформування.

Значення реформ в системі ЖКГ визначається тим, що вони спрямовані на поліпшення загального добробуту населення, тобто є соціально-ефективними, результати господарської діяльності в цій сфері відповідають основним соціальним потребам і цілям, належать до першочергових інтересів. Соціальна ефективність виражає ступінь задоволення потреб суспільства, показує, наскільки господарська діяльність спрямована на саму людину, відповідає її потребам.

Реформа ЖКГ проводиться урядом з метою модернізації всього житлово-комунального господарства країни, або окремого регіону, а це передбачає не тільки матеріальних витрат, а й певного часового резерву. У ході її проведення необхідно враховувати особливості кожного регіону з ефективного використання ресурсів. Особлива увага приділяється реалізації поставлених завдань в містах-мегаполісах.

Так, мета програми реформування і розвитку житлово-комунального господарства Харківського регіону полягає у визначенні засад реалізації державної політики реформування ЖКГ, в підвищенні надійності та ефективності цієї сфери, а також – у задоволенні потреб населення в послугах, відповідають нормативам і національним стандартам. Здійснити все це планується шляхом державного регулювання діяльності монополістів на ринку послуг ЖКГ; розвитку конкуренції на цьому ринку; забезпечення беззбиткового функціонування підприємств ЖКГ; технічного переоснащення сфери; залучення інвестицій; участі громадськості у формуванні житлової політики та реформування ЖКГ.

Слід зазначити, що для досягнення поставленої мети необхідно вирішити ряд основних завдань та реалізувати заходи у наступних напрямках:

- розвиток державного регулювання діяльності природних монополій на ринку комунальних послуг;